

Kyselka, Daniel. Vysoce postavení úředníci v Národní bance Československé a Státní bance Československé v letech 1938–1953, Praha: FF UK, 2021, 166 stran, příloha medailonky vybraných úředníků, 6 tabulek v textu

Oponentský posudek diplomové práce:

PhDr. Tomáš Gecko, Ph.D.

Ústav hospodářských a sociálních dějin

Předložený text je přepracovanou verzí diplomové práce, kterou autor neúspěšně obhajoval již v roce 2020. Abstrakt práce deklaruje jako cíl sledování interakce vysoce postavených bankovních úředníků s nacistickým a komunistickým ekonomickým systémem v letech 1938–1953, úvod pak tento záměr konkretizuje (s. 13–14). Kromě úvodu a závěru je text rozdělen do následujících pěti kapitol: 1) Dějiny Národní banky Československé a Státní banky Československé; 2) Dějiny národohospodářského vzdělávání v českých zemích a vzdělání zkoumaných úředníků; 3) Charakteristiky úředníků Národní banky Československé; 4) Úředníci a nacistický režim v Národní bance pro Čechy a Moravu; 5) Úředníci Státní banky Československé. Zahrnuta je příloha s medailonky úředníků, tedy pasáže, které byly v dřívější verzi diplomové práce součástí hlavního textu.

Diplomová práce je nyní rozsáhlejší o více než 50 stran. Zčásti je to přínosem, autor problematiku zasadil do relevantnějšího kontextuálního a teoretického rámce, než tomu bylo u dříve odevzdaného textu. Odstraněna byla nadbytečná kapitola o dějinách Československa v letech 1918–1948. Kapitola o národohospodářské vědě byla nyní upravena s cílem interpretovat českou národohospodářskou vědu jako základ vzdělanostního kapitálu zkoumaných úředníků, což rovněž vnímám pozitivně. Odstraněny byly zdoluhavé a s textem málo komunikující pasáže o dějinách byrokracie. Přidán je naopak nástin prostředí, v němž se úředníci pohybovali v letech 1938–1953 (kapitoly 4–5). Celkově vnímám stávající text jako koherentnější a argumentačně propojenější nežli původně odevzdanou diplomovou práci. Diplomant si bezesporu zaslouží pochvalu za snahu text pečlivě přepracovat a vyvarovat se dřívějším koncepčním i formálním nedostatkům. Pozitivně hodnotím také rozšíření zkoumaného materiálu o ten deponovaný v Archivu bezpečnostních složek a Národním archivu v Praze.

Diplomová práce stále obsahuje nedostatky, kterých by se měl odborný text vyvarovat. Nejsou přesně zdůvodněny mezníky, které autor zvolil (zejména ten horní by si zasloužil další vysvětlení). Proč je v názvu práce uvedena Národní banka Československá a Státní banka Československá, chybí však Národní banka pro Čechy a Moravu? Nebylo by lepší název práce formulovat obecněji, i vzhledem k tomu, že byl změněn oproti původnímu pojmenování („Vysocí úředníci v Národní bance Československé 1938–1953“? Úvod se zaměřuje na kladení otázek jen okrajově. Chybí skutečně precizní zdůvodnění pojmu „vysoce postavení úředníci“ a vybraného datového vzorku, s nímž autor pracuje (zdůvodněna je volba jen některých aktérů). Přesto je oproti dříve odevzdané diplomové práci alespoň krátce specifikováno, kdo byl pro autora bankovním úředníkem (s. 14–15), Legitimizace zkoumaného tématu je stále málo zdůrazněna, naopak v úvodu přibyly rušivé pasáže o politickém kontextu, rozvoji českého

hospodářství a národohospodářské výuce. Část věnovaná metodologii byla rozvinuta z původních šesti řádků na stávajících řádků devět, což je pro takto teoreticky bohatý text nedostačující. Navzdory tomu byla v rámci textu teoreticko-metodologická část práce posílena, hojně jsou reflektovány zejména díla Pierra Bourdieu (některé však chybí v seznamu literatury). Pozitivně hodnotím reflexi dosavadního stavu výzkumu. Je však škoda, že autor uchopil problematiku dějin bankovníctví příliš obecně (Braudel, Wallerstein, Ferguson, Eichengreen a další) při spíše okrajovém reflektování problematiky českých zemí. Rozsahem naddimenzované jsou pasáže věnované struktuře práce, pozitivně naopak hodnotím zpracování krátkého nástinu literatury k relevantním badatelským okruhům. Závěr práce je spíše shrnutím nežli formulováním konkrétních tezí vycházejících z analytické části textu. Ve srovnání s dříve odevzdaným závěrem se však jedná o krok správným směrem, výrazně lepší zakončení textu.

Po formální stránce práce obsahuje podstatně méně nedostatků než její předchozí podoba. Pozitivně je třeba hodnotit nyní jednotné formátování napříč celým textem (s výjimkou s. 119). Jedině citační norma zůstává nejednotná (někde je užitá kurzíva u hlavních názvů děl, jinde nikoliv; citování míst vydání a nakladatelství kolísá; opakované citace lze zkráceně uvést jako „tamtéž“). Jestliže chce autor citovat vícero titulů k jedné reálii, lze tak učinit prostřednictvím jedné poznámky pod čarou, není nutné řetězit poznámky vedle sebe (s. 9, pozn. 5–8). Formální úprava poznámek není příliš pečlivá, např. poznámka č. 140 zcela chybí. Obvykle se slovně neuvádí, že autor odkazuje k prvnímu vydání citovaného díla. Závěrečný seznam literatur nezahrnuje všechny použité tituly a seznam archivních pramenů by měl obsahovat i fondy, s nimiž autor pracoval. Chybí seznam zkratk, zkrácené citace archivů a fondů nejsou nikde v textu zaneseny v jejich plném znění. Obsah by měl zahrnovat i názvy kapitol a seznam podkapitol. Nerozumím tabulce na s. 71 ani návaznému komentáři. Není vytržen z kontextu? Rušivě působí podrobný nástin matematické operace na s. 93–94. Stačilo by přitom stručné konstatování, že se jedná o aritmetický průměr, jehož výsledky jsou následně zaokrouhleny.

Navzdory výše uvedenému je diplomová práce zřetelným zlepšením oproti původně odevzdanému textu. Patrná je diplomantova snaha zpracovat většinu připomínek z předcházejícího posudku, text vyčistit po formální stránce, argumentačně jej prohloubit a koncepčně jej více vyvážit. Text obsahuje podnětná zjištění o konkrétních bankovních úřednících. Domnívám se, že ve stávající podobě diplomová práce splňuje náležitosti kladené na tento typ odborného textu. Z tohoto důvodu diplomovou práci doporučuji k úspěšné obhajobě a předběžně navrhuji hodnocení „dobře“. Pokud by diplomant dokázal během obhajoby lépe a srozumitelněji vysvětlit zejména svůj metodologický přístup (jak například pracoval s komparativní metodou?), chronologické ohraničení tématu (důvod mezníků 1938 a 1953) a metodický postup při výběru úředníků (jak přesně definovat vysoce postavené úředníky?), klonil bych se i k hodnocení „chvalitebně“.

V Praze dne 6. 6. 2021

PhDr. Tomáš Gecko, Ph.D.